

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemam veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemam veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in veljá trisporna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 89.

V Ljubljani, v torek 20. aprila 1886.

Letnik XIV.

Govor gosp. poslanca Viteziča

v državnem zboru dne 13. aprila 1886.

Visoka zbornica! Če tudi se je včeraj iz več ust izrekla želja, da bi konečno vendar že opustili pravljanje o narodnostnem vprašanji ter bi se rajši pečali z imenitnejšimi zadevami, mi nasledovajočemu častitega predgovornika pač ni mogoče, tej želji vstreti, kajti narodnostno vprašanje je za nas vprašanje življenja. Razmer, kakoršne so v moji ožji domovini isterski, mislim, da nimajo nikjer tako žalostnih, razven morda na Koroškem.

Sklenil sem pri nastavku politična uprava besedico spregovoriti, da Vam v pravi luči pokažem žalostne naše razmere, posebno gledé jezika.

Toda, če prav sem bil drugi na vrsti med govorniki, ki so se vpisali za, vendar nisem k besedi prišel. Vidite toraj, gospoda moja na levisi, da se ni edino le Vam pritoževati, da se Vam ne dovoljuje beseda, naša osoda je ravno taka. Toda kaj hočemo, družega ne kaže, kakor podati se. Omenjal bom toraj po večem le samo razmere o upravi pravoslovja, kakoršno je pri nas. Rad bi bil spregovoril tudi nekaj besedi gledé obrambe, s katero se je Tržaški poslanec gospod Burgstaller v seji dne 3. t. m. nasproti mojim razpravam tako emfatično razkoračil. Ker pa omenjenega gospoda še ni tukaj, tega ne morem storiti, da se mi ne bo očitalo, da ga zavratno napadam.

Gledé rabe slovanščine pri sodnijah po Istri pač niti za las nismo na boljsem, kakor pri političnih uradih naših. Pred vsem nimamo uradnikov, ki bi bili zadosti zmožni tega deželnega jezika. Da me bodete bolje razumeli, naj Vam memogredé omenim, da pri c. k. okrožni sodnji Rovinjski skoraj da nobenega uradnika ni, ki bi bil zadosti zmožen hrvaščine v pismu in besedi, ktera se vendar v podrožji omenjene sodnije povsod govori. Rekel sem: skoraj da nobenega uradnika ni, kajti v najugodnejem slučaju imamo morda dva

ali tri take uradnike ondi, toda kaj je to v primeri z dejansko potrebo? Skoraj prav tako je pri okrajnih sodnijah v Buzetu, Montoni, Bujah, Poreči, Pulji in na Malem Lošinju. In taki uradniki naj potem ljudi sodijo, ki ne govoré družega, nego laščino. Pač se bodete čudom čudili, gospoda moja, kako je to mogoče, da bi sodnik koga zaslišal, obsodil, da, celó na smrt obsodil, ne da bi zatoženec sodnika, sodnik pa zatoženca razumel. Saj imate, ugovarjalo se mi bode morda, za to vendar prisežene tolmače. Gospoda moja, še celó teh ni! Da je v našem stoletji kaj tacega mogoče, je v resnici vsega obžalovanja vredno. Kolikor je meni znano, imamo v celej Istri le jednega zapriseženega tolmača za hrvaščino in ta [je pri c. k. okrožni sodnji v Rovinji. In kakošen mož je to? Bivši sodar (čujte, čujte! na desni). Lahko Vam je toraj, gospoda moja, misliti si, kako zveden da mora ta mož v jezicih biti. (Čujte! na desni.) Sicer se pa za ta posel jemljó ljudje, kakoršni so ravno pri rokah. Lahko Vam tudi še poleg družega omenim, da se celó ženske za tolmače rabijo. (Čujte, čujte! na desni.)

Žena sodnega sluge pri nekej c. k. okrajni sodnji je že večkrat nastopila za tolmača. Kakošne da so potem razsodbe, pokazal Vam bode sledeči izgled:

Dne 17. septembra 1885 obsojen je bil kmet zaradi razžalenja časti po paragrafu 491 državnega kazenskega zakonika na več dni v zapor. Rekel je bil namreč drugemu kmetu: „Imaš oči kao ris“, s čemur ga je razpostavil na javno zasramovanje. Te besede se v obsodbi niso navedle v jeziku, v katerem so bile zgovorjene, namreč v hrvaščini, temveč je bila ondi omenjena le jedna sama besedica „ris“, in še ta napačno pisana, namreč „riz“ mesto „ris“. V laščini se je to glasilo: „Tu hai gli occhi come il diavolo“ (imaš oči kakor hudič). „Ris“ pa ne pomenja „hudiča“, temveč „risa“.

Kmet je bil toraj obsojen zaradi besede, ktere niti izgovoril ni! (Čujte! na desni.) Če komu rečemo: ti imaš oči, kakor ris, ga s tem nikakor ne

razžalimo, temveč se mu še le prikupimo, kajti ris ima jako dobre oči, ona razsodba opirala se je toraj na čisto napačno prestavo ravno tiste besede, ktera bi bila morala biti glavni temelj celi razsodbi.

Jaz mislim, da bi se bil moral v tem slučaju sodnik pač s pomočjo kakega slovarja prepričati, preden je pravdo razsodil, kjer bi bil takoj zvedel, da „ris“ ne pomeni „hudiča“, pač pa „risa“.

So pa tudi slučaji, da sodniški uradniki jezik razumejo, pa se ga iz golega sovraštva posluževati nečejo. Tako so n. pr. pri okrajni sodnji v Voloski na čisto hrvaško pogodbo napisali laško legalizacijsko priznanje, če prav je bil dotični uradnik hrvaščine povsem zmožen (Čujte, čujte! na desni), da, dotični je celó rojen Hrvat; no, renegatov imajo pri vsakem narodu in tudi pri nas nismo brez njih. Ta slučaj naznanil sem voditelju pravosodnega ministerstva, pa še ne vem, kaj in če se je kaj v tem vkrenilo.

Imamo postave in odloke, kteri nam dopuščajo rabo slovanskih deželnih jezikov, kako pa se te postave in odloki izvršujejo, razvideli ste iz izgledov, ki sem Vam jih navedel. Se jasneje razvideli pa bodete to iz tega, kar še le pride.

Ministerski odlok z dne 15. marca 1862 izrečno naroča, da morajo tiste sodnije, po katerih Slovani stanujejo, slovanske uloge brezpogojno sprejemati in kolikor se dá tudi slovanski uradovati. Če prav se je dalje laški pravdni red za civilne tožbe v toliko spremenil, da je strankam dovoljeno pri svojih govorih posluževati se ktereга-koli deželnih jezikov, se vendar v Istriji nikdar ne zgodi, da bi se hrvaške ali slovenske uloge v katerem teh dveh jezikov reševale. Vsaj meni ni znan noben slučaj, v katerem bi se bilo to zgodilo. (Čujte, čujte! na desni.) Toda kaj hočete, saj se to niti ondi ne zgodi, kjer imajo za slovansko reševanje ulog pripravljene že dotične tiskovine ter bi jih tako delo prav nikakega truda ne stalo. Dalje je bilo z dekretom 15. marca 1862 v 5. odstavku vsem sodnijskim gosposkam primorskim dovoljeno, da si smejo za vsakojake objave, za oskrbništvne dekrete, za

LISTEK.

Od prcpadu bolgarskega naroda pod turškim jarmom.

Gibanje v Macedoniji l. 1874. *)

Dosihmal je unija napredavola le v okolici Adriano-polja. L. 1874 pa se je presukalo, Macedonija, Solunski okraj je bil sedaj prvi. Sicer je že tukaj tudi l. 1860 katoliška cerkev pridobila nekaj vasi. Gibanje se je ta čas začelo v Jenidje-Vardar, kjer se je grški škof sprl s Čorbadži v vasi, t. j. z odličnimi vasi. Ker so ljudje čuli o bolgarsko-katoliškem škofu v Carigradu, mislili so najti lahek pomoček da končajo prepir in prosili so sprejema v pravo cerkev. Njih prošnja je bila uslišana in poslan je bil tje mašnik. Sedaj so pa vstali Grki, podkupili krajno gosposko in začeli preganjati katolike. Kolikor so jih mogli najti, vrgli so jih v ječo, rešitve ni bilo drugej nego v odpadu ali z odkupom. A kljubu vsem mukam, tako piše Mladenov, apostolski vikar, 26. jan. 1884, vstalo jih je mnogo zvestih, kar nam priča, da se niso spreobračali zgol iz politike. Splošna samopašnost

njih duhovščine in primera s katoliškimi svečeniki jim je pač lahko pot kazala.

Kakih 5 ur od Soluna je Jumdzilar. L. 1863 je prišel grško-razkolniški škof z žandarji po denar. Ubogi seljaki mu niso mogli zadostovati, in zatvorili so jih v neko koč. Tedaj so se posvetovali trpini, kaj storiti in sklenili so odpovedati se grškemu škofu ter postati katoliki, vrata ulomijo in zbeže, a ko pridejo na prosto, sprejmó jih žandarji z golimi sabljami. Zatrjevali so sicer, da nimajo opraviti ničesa s škofom niti z žandarji, a bili so tepeni; vendar je eden ubežal in naznanil lazaristu Turoques-u, da hočejo prestopiti in prosil je varstva. Stvar je bila tedaj kmalo vravnana. Namesto kapele je bil novim katolikom malin za božjo službo. L. 1886 so pravo cerkev blagoslovili, l. 1873 je prišel duhoven v Rimu vzgojen. Ob enem so se spreobrnile tudi nektare vasi pri Monastiru. Lazarist je tam našel l. 1870 vas Pyradijo, kjer je bilo tri dele katolikov, v Krajnici so bili skoraj vsi. Stragora vas v gorah, je imela skoraj same katolike, v Skačinci jih je bilo tudi mnogo. Vendar drugih pridobitev ni bilo ob začetku bolgarske unije. Še-le čez 14 let se je bolj veselo začelo razvijanje.

Bolgari so med tem dobili svojega razkolniškega nadškofa in eksarh je poslal škofo po njem posvečene

v bolgarske škofije. A čez nekaj časa se mu je zdelo boljše, ako se zopet sprijazni z ogerskim patrijarhom in mu izroči samostalno bolgarsko cerkev. Vsaj je šla po deželi taka govorica in to se je nekako potrjevalo, ko je eksarh po njem umeščene škofo zopet nazaj poklical meseca jan. 1874. To je v Macedoniji silno razburilo. Nil Isvorov eden tistih škofov, ki so bili nazaj poklicani, je pristopil h katoliški cerkvi in je prosil mlsq. Papovo in sv. Očeta za sprejem v katoliško cerkev, — sicer je on rekel, da je že to zdavnej hotel storiti. Na široko in daleko je to dopadalo, dvoje škofij se je oglasilo za mlsq. Nila zoper bolgarskega eksarha, na kratko, upati je bilo, da bodo ljudje kar trumoma prestopali. Vendar je to zabranila vlada, in tako je splavalo upanje po vodi. Da bi vendar kar moči izkoristili to naklonjenost ljudstva, bilo je treba, da sta bila navzoča Nil ali Popov. Vlada je to vedela; hoté ubraniti prizadevanje za unijo, poklicala je Nila v Carigrad, in vkljub vsem prošnjam in moledovanju ni dovolila, ne njemu ne Popovu potovanja v Solun. Ko je čez 8 mesesev dobil mlsq. Popov dovoljenje za odhod, dali so mu mesto navadnega potnega lista zapečateno pismo do valija v Solunu, ki je bil neprijazen katolikom, da je škofu dovolil obiskati le vasi že davno katoliški Jumdzilar in Jenidje. Še le ko so prebivalci

*) Gl. „Slovenca“ št. 63. in 65.

zapisnike storjenih obljub, za popise mrtvaščine, za razglase in za manjše odloke, ki si vedno enaki ostanejo, naročiti slovanskih tiskovin in na podlagi tistih slovanskim strankam slovanske uloge slovanski reševati. Dekret s 27. januarja 1866 pa okrajnim sodnijam primorskim naravnost naroča na službeno korist in na korist prizadetih strank slovansčine se kolikor največ mogoče posluževati.

Upreti se moram toraj izjavam gospoda sporočevalca, ki je v večerajšnji seji trdil, da se kaj takega ne godi, da bi se namreč slovanske uloge ne reševale slovanski. Meni pa nasprotno v celi Istri, kakor sem že rekel, niti jeden slučaj ni znan, da bi se slovanske uloge slovanski reševale. Pač pa se zgodi, da slovanskih ulog niti sprejemati nečejo, češ, da so sodnijskemu redu nasprotno. (Čujte! na desni.)

Usojam si v tem smislu navesti jako drastičen dogodek. Dne 25. aprila 1885 uložil je načelnik hranilnega in posojilnega društva Koperskega pri pomorski in trgovinski sodnji v Trstu zapisnik o drugem občnem zboru tega društva. Pri vsaki novi volitvi treba je namreč imena odbornikov naznaniti sodnji, da jih taista vpiše v združni register.

Ker je uradni jezik tega društva hrvaški, je ono to ulogo napravilo v hrvaščini. Pomorska in trgovinska sodnija v Trstu je pa to ulogo zavrnila (Čujte! na desni.), češ, da ni spisana v jeziku, ki je pri tej sodnji običajen. Načelnik se je proti temu pritožil, pomorska in trgovinska sodnija je pa tudi pritožbo a limene iz ravno tistih vzrokov zavrnila. V takih okoliščinah, to se zna, da načelniku ni družega preostajalo, kakor pritožiti se na deželno nadsodnijo, ktera je pritožbo sicer sprejela, uslišala je pa ni! Načelnik se tudi tega ni vstrašil, nastopil je pot izrednega revizijskega ugovora po postavi zopet pri primorski in trgovinski sodnji. Če prav se je deželna nadsodnija podučljivo izrekla, da se take uloge sprejemajo pri prvi instanci, jo je sodnija zopet a limine odbila. (Čujte, čujte! na desni.)

To je Vam v resnici zadržavanje pravice, kakor si je hujše misliti ne morete. Načelniku na to pač ni družega kazalo, nego obrniti se na prizivno sodnijo, ktera je predložila vse prejšnje akte najvišji sodnji. Le-ta pa ni za vredno spoznala, da bi bila vsaj jedno besedo spregovorila na grajo prve instance. Tako postopanje je tem bolj zanimivo, ker ni še dolgo, da je ravno ta sodnija popolnoma sličen slučaj, ki se je pri drugi sodnji in v drugi pokrajini prigodil, kot nepostavnega ožigosala in se brez ovinkov izrekla, da je kaj takega krivda dotičnega sodnika.

Vsojam si v tem oziru prečitati depešo, kakor je stala dne 9. t. m. v „N. fr. Pr.“, ako mi namreč g. predsednik to dovoli.

Izvíra iz Prage dne 9. aprila t. l. in se glasi:

„Včerajšnji odlok najvišje sodnije, s katerim se je ugovor okrajnega sodnika Pivla v Gabelnu zaradi obsodbe taistega na stroške, ker ni hotel sprejeti českega pooblastila in ker se je branil sprejemati česke pritožbe za deželno sodnijo, pri najvišji sodnji odbil, se s tem vtemeljuje, da na podlagi dvornega dekreta z dne 22. decembra 1835 pisma, ki so pisana v katerem koli deželnem jeziku, ne potrebujejo nikake prestave priložene. K takim pismom spadajo

iz Kukuš-a, mesta ki ima 1500 družin, in iz 14 okolnih vasi škofu poslali pismo, dovolil je vali, ki ni mogel tajiti unije v Macedoniji, obiskovanje teh krajev. Večina ljudi in dva duhovna so se oglasili za mlsg. Popova le 10—12 družin in 3 duhovni o tem niso hoteli nič vedeti. Ker je bila večina, so tudi cerkve pripadale katolikom.

— Mlsg. Popov jih je prevzel in je v njih bral sv. mašo. Dopisov za sprejem v katoliško cerkev je dobil Popov tudi iz vasi Bugarijev, iz okraja Malehovega, iz mesta Petrič. V Strumnici so pripravili pismo, ki je zaznamovano s pečati 21 bližnjih vasi. Podati so Popovu hotli pismo takrat, kedar bo na potovanji tudi ta kraj obiskal.

A vendar se to ni zgodilo. Razkolniki v Kukuš-u niso tako mirno gledali, ko so prišli ob svojo cerkev. Prav previdno se je mlsg. Popov obotavljal precej posesti cerkev, še-le ob treh kraljih je na željo katolikov tam bral sveto mašo. Že ta čas so razkolniki s pomočjo nekterih redarjev hoteli mu to zabraniti, in nastal je hud prepir. Vendar, ko so katoliki odločno rekli, da nihče drugi nego Popov je njihov Viši pastir, morali so se umakniti razkolniki. S tem pa ni bil zadovoljen razkolniški nadškof iz Soluna. Pri valiji je hudo tožil mlsg. Popova, ki mu

tudi pooblastila. Odklon česki spisane pooblastnice je bil izvestno protipostaven.“

Dalje se v dotičnem odločilu vtemeljevanji naglašja, da okrajna sodnija Gabelska ni imela pravice, ugovorov českega odvetnika na višjo sodnijo glasečih se, odbijati, samo zato, ker so bili spisani v česčini in tista pa menda v Gabelskem okraji ni običajna.

Da se je toraj pooblastilo zavrnilo, je bile popolnoma neopravičeno, ter vsa krivda le okrajnega sodnika Pivla zadeva, ki ni hotel pravice priznati. Ali ste slišali gospodje, da navišji sodni dvor kaj takega smatra za zadržavanje pravice (čujte! čujte! na desni) in po pravici in resnici obsodil ga je sodni dvor, da mora dr. Čardi povrniti vse stroške, kar jih je ta imel že z dotičnimi ugovori.“

(Konec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 20. aprila.

Notranje dežele.

General nemškega Schulvereina, dr. Weitlof, se je nedavno v državnem zboru jako toplo potegoval za svojega neutrudljivega adjutanta, deželnega šolskega nadzornika za *štajarske ljudske šole*, gosp. Aleša Rožeka, o katerem je celó trdil, da zna bolje slovenski, kakor državni poslanec župnik Raič, ki je bil svoje dni c. k. profesor slovenščine v Mariboru. Le škoda, da se dosedaj še nikjer niti pet slovenskih besedi ni bralo, ktere bi bil Rožek napisal, toda kaj bralo — znabiti ga še slišal nikdo ni, da bi bil mož pet besed drugo za drugo v slovenščini spregovoril, in vendar on tudi slovenske ljudske šole nadzoruje! Gledé tega se mora misleči človek vendar-le vprašati, kaj je dalo Weitlofu povod, da je tako očitno lagal v državnem zboru. Rožekovo požrtovalno in neutrudljivo delovanje za nemški Schulverein je bilo, ki je Schulvereinovega generala tako spodbudilo. Ko bi bil na Štajarskem na Rožekovem mestu drug nepristranski in obema narodnostima enako pravičen mož, ki bi imel za Slovence ravno tisto mero, kakor za Nemce, bi ga Weitlof niti omenjal ne bil, in naj bi bil dotični tudi tako učen, da bi bil Slovencem slovnice pisal. Weitlof dobro vé, kako veliko zaslombo da ima prusaški Schulverein ravno v nadzoruiku Rožeku in da če mu vlada tega spodmakne in na njegovo mesto nepristranskega nadzornika postavi, bi se tudi Schulverein kmalo posušil.

Državni zbor je zaradi velikonočnih praznikov prestopil k počitku, da si odpočije od trudapolnega dela, poslanci podali so se pa domu med svoje družine, kjer si bodo oddahnili. Zasedanje, ki je ravnokar minulo, sme se po vsi pravici prištevati najbolj zanimivim in najbolj razburjenim, odkar je Taaffe prvi minister v Avstriji. Obe stranki, desnica in levica ste pokazali, kaj da ste in kaj da premorete. Če pomislimo nekoliko nazaj, samo do novega leta, takoj se kaže koliko in kakošnega upanja je imela levica takrat še na razpolaganje. In danes? Podobna je ladiji, ki se je z veliko težavo rešila iz viharnega valovja v varno zavetje, če tudi je zgubila jadra in jambore in vse. Kako zatrdno se je nadjala, da letos razbije desnico in se sama na njeno mesto vsede. Toda zgodilo se je ravno narobe. Vsak korak, vsaka beseda, ki je prišla iz levičarskih ust, in vsaka pest, ki je ob mizo udarila, vtrdovala je večini njeno stališče, levico sami pa stališče spodkopavala. Železni obroč združene desnice je sedaj trdnjeji kakor je bil,

če prav so nekteri črnogledi in krivi preroki že zdavnej nekake razpoke na njem zapazili. Desničarji in z njimi vsak, kdor je njihove vere, smejo pač zadovoljni biti na preteklo dobo. Za naše težuje se sicer ni še kaj prida doseglo, vendar pa moramo vsem slovenskim poslancem pripoznati, da niso križem rok sedeli in poslušali, kaj da drugi govoré, temveč so vsako priliko vestno porabili za razkrivanje naših bolečin in naših žuljev. Če dosežemo, za kar se poganjamo že toliko let, to je le še od vlade same odvisno. Poslancem se mora priznati, da se svojo dolžnost spolnili.

Ko so oni dan v poslaniški zbornici na Dunaji pretresali načrt *domobranske postave*, spregovoril je na njeno korist tudi brambovski minister fmlt. Welsersheimb jako tople besede, iz katerih je odsevala vroča ljubezen do mile nam Avstrije. Tisti govor Welsersheimbov je v Petrogradu zbudil veliko pozornost in so v ondašnjih višjih krogih jeli vgi-bati, da mora Avstrija ali nekaj izrednega slutiti v bližnji bodočnosti, s čemur se nadja v najožjo dotiko priti, ali pa sama nekaj namerava, za kar potrebuje tolikošnjega zatišja, kakor si ga ravno z domobranom napraviti misli. Posebno sumljiva je pa nujnost, pravijo Rusi, s katero so se v Avstriji nad vpeljavo domobrana spravili, ktera se le v tem smislu tolmačiti dá, če bi si mislili, da se razun časnikaarjev tudi še drugi odločevalni krogi v bližnji bodočnosti vojske nadjajo. Kaj bode vkrenila temu nasproti ruska diplomacija? Ali res ne bomo od Avstrije zahtevali z vso odločnostjo, da nam pojasni, kaj pomeni ustanova domobrana, ki se s tako silo na vse strani pospešuje? Tako ugibajo na Ruskem; če bi pomislili, ali pa v statistiko pogledali, da je do sedaj Avstrija med velesilami gledé obrambe države skoraj poslednje mesto zavzemala, bi se ne čudili, če se tudi Avstrija nekoliko krepkeje postavi.

Hrvatska regnikolarna deputacija je pred kratkim izročila svoj elaborat ogerski deputaciji, ktera naj se posvetuje v mnogih pritožbah in željah Hrvatov. Hrvatski neodvisni listi pravijo o tem elaboratu, da je gladko in prijetno pisan, da se lahko bere, a da se varuje Madjarom kaj žalega povedati; dalje mu očitajo, da izreka želje in voščila, kjer bi imel naravnost zahtevati, da sicer našteva vse, kar Hrvate teži, a vendar se ogiba, posledic iz pritožeb izpeljati, z eno besedo, da hodi kakor maček okoli vrele kaše. Ko se pa pripravljajo, te stvari pretresavati in poravnati, kar se misli, in je napaknega, pa pride „Pester Lloyd“, in očita Hrvatom, da bi bili imeli od leta 1869 do 1883 plačati skupnih stroškov 117¼ milijonov, ali plačali so jih 54-3 milijone, tako, da je morala Ogerska pod tem imenom dodati še 63-98 milijonov. Kdo ima prav? „Pester Lloyd“ vse s številkami dokaže, koliko da so za sleherno leto premalo plačali, a Hrvatje pravijo: mi smo vse dali, za kar smo se pogodili, za kaj več nas niste vprašali, sedaj pa tirjate. — Dolžna knjiga Ogerske države nam na to odgovarja in vse razjasnuje. Vsako leto mora Ogerska 100 milijonov plačati na obrestih, za dolgove, ktere je ogerska vlada sama naredila, porabila za Ogersko deželo, ne da bi bila primerno tega kaj privoščila Hrvatom, sedaj naj pa Hrvatje plačujejo obresti za dolgove, ktere so Madjari sebi na korist naredili. — V svoji sponenici pravi baron Zirkovič tako-le: „Ako Hrvatska daje 55 odstotkov k skupnim stroškom, je enkrat za zmirom dala, kar je dolžna, in to ostane toliko časa, dokler se ta državnapravna nagodba postavno ne spremeni.“ Lahko razumemo, da so Hrvatje nejevoljni, ako se jim pravi o dolgu, tam, kjer ga ni. Naj bi sedaj, ko imajo razpravljati nagodbo, spravili s pota kamen, nad katerim se spodtikajo, ako so namreč Hrvatje plačali vse, kar so bili dolžni, čemu jim od leta do leta pisati dolg? — No, Ogri (Madjari) pišejo od leta do leta, da morejo kazati pred svetom: „Glejte no, toliko nas

žilaru je bil 14 dni in je vsaki katoliški obitelji ponujal denar za odpad.

Bilo je vse zastoj, nihče se ni dal zapeljati. Isto tako se mu je godilo v Jenidje-Vardarji. V Kukušu je ravno hotel iti, a sel, ki ga je poslal, da mu pot pripravi, prišel je nazaj, ter je naznanil, vse mesto se pripravlja, da ga sprejme — s kamnjem in okleški. No, to mu ni bilo všeč.

Mlsg. Popov ni učeal, da bi bil videl red. Ko je obravnaval z vlado, ko se je bojeval za svojo čedo, bil je neutegoma poklican iz tega sveta. 6. marca 1876 je prišel iz palače gubernatorjeve in je bil ravno v pogovoru s prijatelji, kar ga zadene mrtvoud in se zgrudi. Duhovnik prihiti ali bil je že mrtev. Popovu je bil naslednik 5. septembra mlsg. Nil Izvorov. Na roženvensko nedeljo 1876 je pred apostolskim delegatom vero izmolil in postal je administrator Bolgarom, bil je ta čas star 53 let. Bil je rojen avgusta l. 1823, l. 1842 je stopil v samostan Kokuš v Vlahiji, kjer je bil v mašnika posvečen l. 1852. Bil je najprej župnik v Ruščuku, potem za l. 1858 pa general-vikar (Protosyncell) škofov. — V škofa je bil posvečen 10. julija 1872.

(Dalje prih.)

je 3 cerkve s silo odvezl. Sodnija je sicer razsodila na korist katoliškemu škofu, kjubu temu mu niso priznali cerkev, niti niso unitov sprejeli za katolike. Ko se je Popov le pritoževal, je dobil povelje, da se ima vrniti v Carigrad. Moral je vbogati, da ga niso s silo odtirali. 6. aprila je zapustil deželo, ko bi bil ostal tam, koliko bi bil lahko dobrega storil, in ko se je vrnil, dobil je naznanilo, da so se razkolniki zopet polastili cerkve, dasiravno jih je bilo proti katolikom kakor 5:100.

Škofovo prizadevanje pri najvišjih oblastih glavnega mesta je bilo tudi brez vspeha. Na videz so ga blagohotno sprejemali, tudi obečali so mu pomoči, a cerkvá mu le niso povrnili, niti unitov hoteli spoznati za katolike. Le toliko je dosegel, da imajo ljudje v Kukuš-u sami prašani biti zaradi vere. A tudi pri tem se je pokazala slaba volja vlade. Vprašali so katolike: Ste li Grki ali Bolgari in ko so vsi rekli da so Bolgari, vpisali so jih za razkolniške Bolgare.

A tudi razkolnikom se ni posrečilo zadušiti gibanja v Macedoniji. Najprej so skusili njih glavno sredstvo, namreč zatvorili so odlične katolike. Potem je stopil na bojišče sam razkolniški nadškof in je naznanil občno visitacijo svoje nadbiškupije. V Jumd-

stane nagodba z Hrvatsko, toliko mi žrtujemo za Hrvate. a še nekaj hočejo imeti.“

Vnanje države.

Bolgari so gledé vedno novih zadreg, ki se na vse strani okoli njih godé, že nekako topi in neobčutljivi postali. Temu se pač ni treba čuditi, saj še vedno ne vedó, pri čem da so, ali so namreč sami svoji ali ne; ali naj se obračajo proti Petrogradu ali proti Carigradu. Zato so pa tudi po celi deželi nekako hladno sprejeli vest, da se je turško-bolgarska pogodba potrdila. Bolgari so namreč do dobrega prepričani, da to ni niti začetek konca, vsih tistih homatij, ki se bodo v kratkem času tam doli še godile, preden bode njihovo združenje dognano in vsa bolgarska zemlja pod enim neodvisnim vladarjem. Zanimive pa utegnejo biti razprave v bodočem sobranji, kamor bodo letos tudi iztočno-rumelijski ali južno-bolgarski poslanci prišli — to se vé, da le poslušat, kajti pravice govorjenja v bolgarskem parlamentu še ne bodo imeli, če se jim ta ne bo ondi podelila. Na vsak način pa se bodo ondi čule pritožbe, kaj vsega da jim še manjka in se bo v prvi vrsti izvestno povdarjalo zahtevanje, da naj se prej ko prej izvrši realna unija obeh pokrajin, sicer se novim bojem ne bo ogniti. Iz iztočne Rumelije že sedaj prihajajo naznanila, da se vse za novo vstajo pripravlja, ktera bo takoj zopet po puški segla, kakor hitro bi se Grki in Turki klati začeli. Kakor se čuje, Rusija menda tisto gibanje skrbno opazuje, da se ne bo kaj zgodilo, kar bi se z njenimi računi ne vjemalo. Če bo treba, bo tudi zasedla iztočno Rumelijo.

Vojne demonstracije na **Grškem** so od dné do dné večji in narod že kar od kraja po vojski zahteva. Kakor so svoje dni lačni Rimci zahtevali „panem et circenses“ (kruha in igre) od mestnih očetov, tako se sedaj v grških Atenah nič drugega ne čuje, kakor; „Nad Turka, nad Turka v boj!“ General Sapuzaki je dobil povelje, naj vestno na to gleda, da se v oboroženih kardelih ohrani najstrogejša disciplina; da se mora dalje na zasedenih sedanjih stališčih na vsak način vzdržati, napadati ali nalašč dražiti pa Turka še ni potreba. Menda še ni čas za to ugoden, ali pa vojakov še nimajo zadosti skupaj. Najnovejši telegrami tudi pripovedujejo, da se bode Atenska posadka na mejo pomaknila, kjer bodo potem svojo srečo s starim sovražnikom kristijanskega imena poskusili. Navdušenost naroda za ta boj smé se pa že v resnici primerjati oni grških staroslavni pradedov. Da se Grki tako malo za dobre svéte evropskih diplomatov zmenijo, je glavni vzrok žalostna skušnja, ki so jo imeli leta 1876, kedar so se nadjali kaj več pridobiti, kakor so dobili, in jim je Evropa to tudi na pol obetala, če bodo namreč „lepo mirni in pametni“ ostali. Grki so takoj vbogali, Evropa jih je pa na cedilu pustila. Zato se sedaj tem strastneje držé pregovora: „Pomagaj si sam in pomagal ti bo Bog!“ Na vsak način hočejo poskusiti svojo srečo; vsaj več, ko tepeni vendar ne morejo biti.

Laški vladí (sedanji) ni nič kaj všeč, da se je Bismark sprijaznil s papežem, se vé, huda vest jim ne dá miru ter jim očita krivico, ktero so storili sv. očetu. Kaj pa, ko bi bil knez Bismark napadel sv. očeta, potem bi bil laški vladí bolj vstregel. Oni pravijo: verski mir bode na Nemškem več neprilik prizadel, kakor kulturni boj. Liberalni in oficijozni listi so sedaj v škripeh, ker oglašá se laško ljudstvo ter protestuje zoper časopis, ki napada cerkev in nje naprave, ter pogreva laži, ki so že tolikokrat ovržene. Obžalujejo pa javne razmere, vsled katerih je mogoče in dovoljeno tako pisati in ljudi zapeljevati. Tako govori katoliško društvo v Parmi in konečno pristavi, da hočejo v javnem spoznanju resnice katoliške vere staviti svoj pravo. Se vé, take izjave pa framasonom niso po godu.

Dobro jo je Nemcem v Berolinski gospodski zbornici povedal Poljak Koscielski, potegnivši se za preganjane in zatirane brate svoje. Na dnevnem redu imeli so namreč **naselovanje Poljske zemlje z Nemci**. Sporočevalec Miguel je vladino postopanje opravičeval, češ, da ona ne dela nikomur sile, temveč le skrbi, da bi se nemški in poljski rod, kolikor se dá, tesno spojila drug v drugega. „Mi le skušamo kupiti, kjer bi se ravno kaj kupiti dalo, ker si mislimo s tem vtrditi naselbino nemških kmetov. V ta namen tudi določenih 100 milijonov mark ne bo zavrženih.“ Temu nasproti oglašil se je Koscielski, rekoč: „Na razpolaganje je vam na tisoče in tisoče izseljencev, kateri imajo pa večinoma zadosti vzroka, da se bode med njimi in njihovo dosedanje domovino razprostiralo široko morje. Dostojni pošteni izseljenci Vam ne pojdijo na limanice, ljudje dvojljive vrednosti bodo pa javeljne kaj pripomogli k povzdigi nemške veljave. Prepričali se bote, da s tem le social-demokrate podpirate. Poljske plemiče hočete vničiti s tem, da mislite njihova posestva pokupiti, in to za dober, za drag denar. Ali mu hočete in ali mu morete zabraniti, če se bo sam potem zopet nakupil tamkaj kje v Ermelandu, v Gorenji Šleziji ali na Mazurskem? Kaj pa bo z ubogimi uradniki, duinarji, hlapei itd.? Vsi ti so, kakor vlada trdi, pošteni, miroljubni kateri lahko, če ni drugače — lakote pomrjé. Taka je logika Vašega predloga. Da bi se Vam pa posrečilo, Poljake v resnici zatreti, no, tega vendar ne bo živa duša več verjela! Srednjeveška sredstva

za zatiranje narodov, meč in ogenj, dandanes nista več v navadi, s katerimi so svoje dni vničevali naše rojake ob Labi. Dandanes je denar bojno sredstvo. Jako obžalujemo, da mož, v čegar roki so vajeti skupne Evrope, ni nič poskusil, da bi si bil Poljake pridobil.“ — Bismark je na to po svoje odgovarjal, da to ni zatiranje Poljakov, temveč le obramba zatiranim Nemcem na pomoč! Ali ste ga slišali? Povsod so si enaki in povsod se čutijo zatirani ti vražji Nemci!

„Nočem poljščine zatirati, marveč le nemščino varovati zatiranja“, tako se je zgovarjal **Bismark** v gospodski zbornici pri posvetovanji o sto milijonih, namenjenih za nakup zemljišč po Poznanskem. — Ali so morda Bismarku povedali njegovim uradnikom, da s ponemčevanjem Poljske ne pojde tako gladko, ali kaj ga je napotilo, da je nekako besedo nazaj jemal. — Zginili so res polabski Slovani, po nekdanj slovanskih deželah razprostira se nemška moč in sila, n. pr. na Braniborskem in na Pomeranskem. Šlezija, slovanska dežela, se je ponemčila do dobrega še le zadnjih 100 let, od kar je pod prusko oblastjo. A s Poljaki menda ne pojde tako gladko. — Narodnost je dandanes bolj ko nekdanj zbujena. Poljake loči od pruskih Nemcev ne le jezik, marveč tudi vera. Kulturnega boja Poljaki ne bodo tako hitro pozabili, tem bolj, ker bodo izjemne postave trajale še zmirom na Poznanskem. Zgoditi se utegne ravno nasprotno, ako Poljaki — plemstvo — razume dobro svoj čas, ter začne varčno in delavno živeti in podpirati niže ljudstvo. In kdo vé, kaj nam vse prihodnost zakriva, kaj se vé, ali ne bodo kedaj Poljaki na hvalo prišli Nemcem; Rusija gotovo razume čas, in si bode skušala pridobiti Poljake. Tako se zná zgoditi, da bode — Bileam (Bismark) hotéč Poljake vničiti, blagoslovil katoliški poljski narod. — Poljaki pa se pokoré za grehe njih pradedov. — Pod zaščitjem poljskega kralja je prelomil Albert Braniborski svojo obljubo, in je vzhodno Prusko spremenil v svetno kneževino. A sedaj so pa potomci ravno tiste rodovine, ki hočejo Poljake spodriniti iz zemlje njih očakov. Res, da narodi že tukaj na svetu učakajo sodbo. — Poljska, nekdanj močna, je obvarovala vzhodno Evropo pred mongolsko silo, a odprla pozneje Lutrovim zmotam svojo deželo, je sedaj razdeljena med sosede; naj bi se sedaj potomci tistih, ki so to zadolžili, spametovali, in skrbeli za ohranjenje tega, kar jim je ostalo, za vero in narodnost, opustili pa domisljije, ktere so po človeški pameti soditi, nemogoče!

Važen dan je bil 13. t. m. pri glasovanji o **cerkvenem predlogu** v gospodski zbornici v Berolinu. Časopisi o tem pišejo: Pri paragrafu, kateri govori o državnem izpitu, segali so govorniki zopet nazaj v splošno debato, ker predsednik, vojvoda Ratišorski, ni ugovarjal; levica, ki je včeraj komaj krotila nejevoljo, je dobila zopet odduška. Poslanec Miguel, veliki župan iz Frankobroda, je bil prvi, ki se je oglašil, sicer on govori le tedaj, kedar vé, da ima večino za seboj, a danes se ni mogel zdržati, ter obžaluje, da bode enkrat konec kulturnemu boju. — Veliko huje je udrihal nadžupan Strukmann iz Hildesheima, a dosegel je toliko, da se je oglašil državni kancelar ter izrekel upanje, da bode moč porazumeti se s sveto stolico zaradi dolžnosti oglaševanja „Anzeigepflicht“. Državni poslanec pl. Manteufel je čvrsto podpiral škofa Koppa zoper Miquela in profesorje Beseler, Dave in Torehammer. — Prva razsodba se je vršila in točka je padla, ko je bilo glasovati za nasvèt, naj se opusti določilo, „da ima vlada pravico izključiti iz semenišč profesorje, ki ji niso po godu.“ Začelo se je glasovanje pri črki „A“, in Bismark bi imel prvih jeden glasovati. Vse je pričakovalo, kako bode Bismark glasoval. Ni se premaknil iz ministerskega stola in krepko glasoval za nasvèt škofov. Po dvorani je zašumelo, a led je bil prebit; tudi katoliški župani so glasovali za nasvète škofove, le zagrizeni učenjaki, liberalni župani in posamezni aristokrati, kakor trije grofi: Stalberg-Wernigorođe, in svak državnega kancelerja, Arnim-Kröchlendorf, so bili zoper nasvèt. Tudi grof Maltzahn, dasiravno je poznal misel Bismarkovo, ni se hotel podvreči. — A knez Bismark je zbor še huje iznenadil, ko je glasoval za nasvèt škofa Koppa, naj se odpravi poziv pritožba na državo. Pri obeh glasovanjih je nekterim kar sape zmanjkovalo. Ni bilo brez posebnih prizorov, ko je tukaj glasovala najviša gospóda. Grof Schulenburg je v toplih besedah občudoval veličastvo katoliške cerkve, pokorščino nje udov do cerkvene oblasti. Videti pa je bilo, kako da minister Friedberg, ki je tudi član zbornice, oddaje le nekako obotavljaje svoj glas v smislu državnega kancelerja. — Kakor smo že omenili, vse se nadeja, da bode tudi poslaniška zbornica po svoje storila konec kulturnemu boju in glasovala za nasvète škofa Koppa, kakor gospodska zbornica. — Take novice so silo vesele tem bolj, ker se je že tolikrat obetalo, in smo bili toliko prevarjeni. Stvar pa se je vršila tako, kakor so od nekdanj svetovali previdni ljudje; v postavodajavnih zborih naj se ta stvar obravnava, da potem zadobi postavno veljavo. Za sedaj recimo le Bogu hvalo, ki je dal učakati zvestim katolikom konec preganjanja. — Stvar sama je toliko podužljiva, kakor malo ktera v našem času, nje posledice se dajo le nekako slutiti; po svoji plitvi pameti pa delamo najbolje, ako zapremo v previdnost božjo, kajti on ne zapusti svoje cerkve.

V **Decazeville** na Francoskem delavci še sedaj ne delajo. Hujskajo jih državni poslanci, ki pod zaščitjem poslanstva ljudstvo vznemirjajo. — Poslanec Basly, ki je prišel iz Decazeville v Pariz, se je pogovarjal z ministerskim predsednikom Freycinet-om. Stavil je naslednje pogoje: Inženir Blazy naj se odpravi (je pa že kak odločen katolik, teh ne morejo trpeti pri delavcih, kajti kjer so tovarnarji katoliki, ni več tla za anarhiste), pomiloščenje vsem „štrajkovecem“, kolovodji vstaje naj se nikar ne odpravijo! — Ta poslednja tirjatev nam razjasni položaj. — Na novo so delo vstavili v Cambrai, kjer so tkalci zapustili tovarno, ko so zamán tirjali večo plačo, in v Clary pri Cambrai, kjer so delavci pri železnici iz enakega vzroka delo vstavili. V Roubaix se tudi boje „štrajka“.

Izvirni dopisi.

Iz **Ljutomerskih goríc**, 18. aprila. (Različne vesti.) Iz prijaznih Ljutomerskih goríc prihajalo je do zdaj kaj malo dopisov „Slovencu“, zato bode morebiti čitateljem ljubo, ako zdaj večkrat kakošno vest ali novico iz naših krajev v „Slovencu“ najdejo. Kakor se v navadnih pogovorih godí, hočem tudi jaz danes takoj z vremenom začeti, potem pa še nekatere druge reči dostaviti. Do konca marca je bilo tako mrzlo in toliko snega, da še misliti ni bilo na kakošno delo na polju in vinogradih. Zadnje dni marca in prve dni aprila se je vreme toliko popravilo, da je sneg skopnel in da so začeli orati, sejati in v goricah kopati, ali kmalo je nastopilo deževno vreme, ki je trajalo do cvetne nedelje in zavoljo tega je zopet vse delo na njivah in v vinogradih zaostalo. Prve kopi, ki bi morala že zgotovljena biti, ker trs že naglo poganja, je še komaj polovica opravljena, in zato vse hrepení po lepem vremenu in nekteri gospodarji kopače že preplačujejo, samo da bi kmalo kop skončali. V Admontskih goricah pri železnih dverih je oni teden blizu kopačev v gorice priletel velik orel, kakoršnih tukaj navadno ni videti; kopači so mislili, da je sosedov puran letel, a ko so ga bolj pogledali, prepričali so se, da je divji ptič in domači vinčar je dvakrat nanj strelil in ga usmrtil, gospod oskrbnik pa ga je poslal v Admont, da ga za prirodoslovni muzej pripravi.

Ker sem že od železnih dveri poročal, naj še omenim, da je v bližnjem Ljutomeru te dni bila dokončana volitev v občinski zastop, o kateri se je bilo po vseh štajarskih nemških in slovenskih listih veliko pisalo. Po ovrženih prvih volitvah se je drugokrat volilo 24. marca, in pri tej volitvi so v III. razredu narodnjaki popolnoma zmagali, v II. in I. razredu pa so propali za tri glasove. Pri teh razmerah se je dolgoletni župan Steyer odločno odpovedal tej časti, češ, da na nikaki način ne sprejme več županstva v zastopu, kjer je tretjina odločno narodna, in zavoljo tega so 15. t. m. za župana izvolili lekarja Schwarza, kteremu želimo obilo potrpežljivosti in požrtvovalnosti, pa tudi stroge pravicoljubnosti, da bode mogel na obe strani dobro vladati ter povsod občinske koristi modro zastopati. — Toliko naj za zdaj zadostuje, kajti jaz upam, da bom imel še večkrat priliko kaj iz naših lepih krajev poročati.*)

Domače novice.

(Cesarjev dar) 300 gold. podpore, dobila je šolska občina Domžale, da si bode lažje napravili šolo.

(V Marijanišni kapeli) so pretekli teden postavili lepo prižnico. Močno povzdiguje lepoto cele kapele. Kako potrebna je bila ta kapela, se kaže najbolj te dni, ko imajo udje družbe sv. Vincenca v nji svoje duhovne vaje. Vaje so dobro obiskovane, zlasti je kor skoro natlačen, ker so ga pripustili gospem, ki se hočejo vdeleževati duhovnih vaj. Gotovo je to obilno obiskovanje pripisovati med drugim tudi lepi kapeli.

(Prvi letošnji izlet), ki se ga bode slovensko razumništvo vdeležilo, bode izvestno oni pisateljskega podpornega društva na belo nedeljo, t. j. 2. maja, na Šmarno goro.

(Včerašnji „Slov. Narod“) našteva, kolikrat je vsak slovenski poslanec v državnem zboru govoril in o čem. Ko je že vse navedel, pride tudi do g. poslanca Kluna, češ, da ni drugega storil, nego dvakrat v teku jedne seje predlagal „konec debate“. Ker

*) Lepo prosimo. Vredn.

nam prizadeti g. Klun v tej zadevi ni poslal nikake izjave, usojamo si stvar sami pojasniti, kolikor je taista nam znana. Pravico „konec debate“ predlagati ima vsak dan drugi klub, n. pr. danes poljski, jutri česki, pojutranjem Hohenwartov itd. V vsakem klubu določi predsednik, kateri poslanca da ima predlagati „konec debate“. Navadno se ta naloga dá takemu, ki je pri sejah vstrajno prisoten. Ker pa vselej dotičnega predlog ne obvelja, se mu toraj prav lahko primeri, da mora v eni seji po dvakrat, tudi po trikrat predlagati „konec debate“ in to navadno tedaj, če je na desni premalo poslancev pri seji navzočih. Sicer pa mislimo (pa to je le naša osebna misel, da poslanec, ki prepreči desetim, petnajsterim govornikom) nepotrebne debate in brezvspešne govore, davkoplačevalec več koristi, kakor vsi govorniki vkupej; ker govori so jako dragi, mnogokrat pa popolno nevspešni, le izvršeni po osebni mnenji dotičnih govornikov. Toliko v pojasnilo.

(† Čast. gospod Lovrenc Mazek,) župnik na Črnučah, umrl je danes popoldne ob dveh po dolgi bolezni. Pogreb bo v četrtek popoldne ob šestih.

(Vitezičev govor) na današnjem uvodnem mestu vsakemu v berilo priporočamo; iz njega se bo vsak lahko vsaj površno podučil o žalostnih razmerah naših bratov v Istri.

(Dnevni red javne seje mestnega odbora Ljubljanskega) v sredo 21. aprila 1886 ob 6. uri zvečer v mestni dvorani. 1. Naznanila prvosedstva. — 2. Personalnega in pravnega odseka poročilo o izvršenih letošnjih dopolnilnih volitvah v mestni odbor. — 3. Stavbinskega in finančnega odseka poročilo a) o vlogi stavbinske družbe Ljubljanske gledé računjenja stroškov za streho mestne vojašnice; b) o oddaji dimnikarskega dela pri mestnih poslopih na tri leta.

(Osem in dvajset dijakov) preselilo se je v minolih dneh iz Celjske na Novomeško gimnazijo in pravijo, da jih pride še nekaj. Če pojde tako dalje, bodo drugo leto v Celji gimnazijo lahko zaprli. Vsekako pa je to znamenje o neznosnih razmerah na Celjski gimnaziji, kakoršne so bile pod ravnateljem Zindlerjem svoje dni v Novem mestu, kedar se je skoraj celi šesti razred drugam izselil.

(Deset procentov nagrade) od ukradene svote 26.100 gld., slučajno morda tudi samo od jednega dela njenega, kolikor bi se ravno še našlo, dobil bi tisti, kdor bi c. kr. Dunajskemu policijskemu ravnateljstvu sled pokazal, kje da je Franc Berger, ki je ta denar 20. marca t. l. s pomočjo goljufige ukradel, potem pa zbežal. Berger je v Papi na Ogorskem rojen, 31 let star, žid, samec, velik, suh, bledoličen in upadenega obraza, ima črne lase in brado, se nekoliko naprej drži in je videti, kakor bi imel plučnico. Dne 20. marca je ponaredil dva železniška recepta, s pomočjo katerih je potem na škodo žitnih trgovcev Avgusta Kesselringa iz Romansborna in Edvarda Eiblerja iz Lindava, s kterima je bil v trgovski zvezi, pri Dunajskih denarnih zavodih dvignil svoto 26.100 gld. in je Dunaj zapustil.

(Goričani napravijo tudi letos konjske dirke) na velikonočni ponedeljek in na belo nedeljo. Oglašilo se je za obe dirki prav mnogo posestnikov, ki imajo lepe konje.

(Velik ogenj) bil je v nedeljo popoldne v Ernavžu (Ehrenhausen) na Štajarskem. Koliko je pogorelo, nam še ni znano.

(Razpisana) je služba drugega učitelja na Metliški čveterorazredni ljudski šoli do 15. maja. Plače je 500 goldinarjev.

Razne reči.

— Pater Beckx, general oo. Jezusove družbe, leži za smrt bolan. Sv. oče mu je poslal svoj blagoslov.

— Modérni svetniki — v zedinjenih državah ameriškanih. Amerikanec čistega rodu že ne dobi več krščanskega imena. Imenujejo ga „Jefferson“ ali „Washington“ in že v prvi mladosti mu strežejo in ga na vso moč hvalijo. V brezverski šoli se nekoliko oteše občevaje z gospodičnami (ladijes). Najraje bere „Polize Gazete“ in male romane, v kterih se pripovedujejo vse hudobije in nešramnosti, v slikah predstavljajo — izgovarjajo in poveličujejo. Pred svetno gosposko sklene zakonsko zavezo, nevesti prisega večno ljubezen — a ta je kratka; le nekaj tednov traja, potem se ločita ali se jeden njiju izgubi. Kolne pri vsaki besedi, le tačas

ne, kadar je gospá blizo. Strahú ne pozná, izvzemši pred policijo in redarjem. Za prisego se ne briga dosti, le eni prisegi ostane zvest, namreč framasonski loži. Kdor ni pri loži, nima sreče pri občnji, niti pri službah, zato so tudi predikantje verskih ločin pri framasonih. „Pagan“ pa ni, ker nedeljo praznuje in je ud treznosti. Ako kedaj pride v cerkev, tak se mu pripoveduje, koliko je razumen, koliko bolj učen, kakor po deželah, kjer prebivajo „papeževci“. Treznost mu ne brani, da se skrivaj postreže. Zoper vero tudi ne ravna, ako oguljufá prijatelja ali državo. V njegovem katekizmu je ob kratkem to-le: „Namen življenja je denar, in kar se z denarjem dá kupiti. Trgajmo si svetle, dokler ne zrenejo.“ Njegova dogmatika je: „O Bogu in o večnosti ne vemo nič“. Nravni nauk mu je le-ta: „Varuj se, da te ne zasačijo“. Zakramenta ima le dva: „Skepanje zakona in ločitev“. Moli pa takole: „Pomagaj si sam!“ Edina pregreha je, biti brez denarja. Ako je bil tudi v zaporu, ako je tudi dolžnik opeharil: on je in ostane „pošten mož“, kajti nosi zlato verižico, lepo suknjo in se vozi v kočiji. Ako mu kdo pravi „lažnjivec“, je v Ameriki največji psovka, ter ga vstreli. — Kaina je vest pekla, ko je brata ubil, a dandanes se zato ne zmenijo — kulturni ljudje. Ako mu vse spodleti — no, potem si kupi revolver in se vstreli. Sedaj ga pa proglasé za „svetnika“. Vse se čudi njegovi pogumnosti. Pogreb je veličasten, javno mnenje ga proslavlja in časopisi pišejo o njem. Bil je gospod ljubezni, vreden spoštovanja in časti. In framasoni, njegovi bratje, edino krepstni ljudje, ga proslavljajo pri pogrebu. Veliki časniki, n. pr. „Chicago Times“, imajo vsak dan legende (branja) o takih svetnikih. — Vendar nekaj imajo ti ljudje dobrega, ne preganjajo nikoga zaradi vere. Naj katoliki zidajo cerkve in samostane, naj sv. oče ustanovi škofije, to ga ne moti. Ako imajo katoliki kak „bazar“ za cerkvene potrebe, pride še zraven in tudi kaj dá, ako je ravno dobre volje. — Vendar poprek jih ne obsojamo. Morda je kateri živel po naravni postavi, v srci imel še vero v Boga in potem živel, a vendar mislimo: Luč je svetila v temi, in tema jo ni zapopadla. — Mnogi ljubijo katoliško cerkev, a nje jarem jih preveč žuli.

Telegrami.

Ala, 19. aprila. V Milanski okolici pomrlo je vže več ljudi za kolero.

Bukarest, 19. aprila. Tukajšnji vojni minister popelje se konec tedna v Livadijo ruskega cara v imenu kralja pozdravljat.

Atene, 20. aprila. Ruski poslanec odpeljal se je v Livadijo caru sporočat o položaju na Grškem, V Carigradu se mu pridruži ruski poslanec Nelidow. Popotovanje je tem bolj važno, ker se je poslanec pred svojim odhodom z Delyannisom menil. Dosedaj zastopniki velesil niso dobili še nikakih instrukcij gledé kakega ultimatum. Če bi velesile ultimatum izročile, bi moral Delyannis odstopiti in bi prišel Trikupis na vrsto, kateri pa, mislijo, da bi se branil prevzeti krmilo. Sicer je pa Delyannis pri volji tako dolgo držati se svojega dosedanjega programa, dokler ne odstopi.

Tuji.

18. aprila.

Pri **Matiču**: Vladimir Janzekovič, jurist, z Dunaja. — Emil Just, trgovec, z Dunaja. — Miroslav Stähler, trgovec, iz Remscheid. — Ernst Kernstock, c. k. profesor, iz Boleana. — Gustav Wolfrum, trgovec, iz Ascha. — Josip Dommert, trg. pot., iz Schönfelda. — Ferd. Tassini, trg. pot., iz Trsta. — Srečko Fischer, trg. pot., iz Oseka. — Miroslav Haderer, fabrikant, iz Celoveca. — Franc pl. Lorang, zasebnik, iz Trbiža.

Pri **Slonu**: Franc Schröder, knjigotrtič, iz Kölna. — Edvard Weiss, lesni trgovec, z Dunaja. — Bernard Frankl, trgovec, z Dunaja. — Emanuel Bartl, iz Prage. — F. Struppi, trgovec, iz Trsta. — S. Rutar, c. k. profesor, iz Spljeta. — Marija Grun, iz Zagreba. — Janez Rumpach, posestnik, s Krškega. — Bogdan Kobal, c. k. sod. pristav, s Krškega. — F. Dula, posestnik, iz Storov.

Pri **Bavarskem dvoru**: J. Hoff, zasebnik, iz Gradca. — Valenčič, posestnik, z Notranjskega.

Pri **Južnem kolodvoru**: Karl Laska, posestnik, iz Podnarta.

Pri **Avstrijskem caru**: H. Meizner, zasebnik, iz Beljaka. — Janez Jeršinovič, c. k. uradnik mornarice, iz Pulja.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje	Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
opazovanja	zrakomera v mm	toplomera po Celziju			
7. u. jut.	729.44	+ 9.6	sl. szp.	del. jasno	
19. 2. u. pop.	727.00	+ 17.4	sl. vzh.	oblačno	1.00
9. u. zveč.	727.79	+ 10.0	sl. zp.	oblačno	

Zjutraj jasno in solnce, popoldne veter, pozneje dež. Srednja temperatura 12.3° C. za 2.9° nad normalom.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

20. aprila.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	84 gl. 45	kr
Sreberna „ 5% „ 100 „ (s 16% davka)	84 „ 65	„
4% avstr. zlata renta, davka prosta	114 „ 20	„
Papirna renta, davka prosta	100 „ 25	„
Akcije avstr.-ogorske banke	878 „ —	„
Kreditne akcije	286 „ 70	„
London	126 „ 30	„
Srebro	— „ —	„
Francoski napoleond.	10 „ 04	„
Ces. cekini	5 „ 94	„
Nemške marke	61 „ 80	„

Od 19. aprila.

Ogerska zlata renta 4%	102 gl. 50	kr.
„ papirna renta 5%	94 „ 25	„
Akcije anglo-avstr. banke	200 gl. 115 „ 70	„
„ Landerbanke	225 „ 60	„
„ avstr.-oger. Lloyd v Trstu	602 „ —	„
„ državne železnice	242 „ 70	„
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	206 „ —	„
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl. 127 „ 75	„
4% „ „ 1860	500 „ 138 „ 75	„
Državne srečke iz l. 1864	100 „ 170 „ 50	„
„ „ 1864	50 „ 169 „ 75	„
Kreditne srečke	100 „ 180 „ —	„
Ljubljanske srečke	20 „ 21 „ 75	„
Rudolfove srečke	10 „ 18 „ 75	„
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	118 „ 40	„
„ Ferdinandove sev.	98 „ 40	„
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.	105 „ —	„

Krasne podobice in molitveni lističi,

ktere ima v zalogi

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Spominal prve svete spovedi: 100 kom. 1.—
1. Svitli (bronzirani) 1.—
2. Črni 1.—

Spominal svete birme: —.80
1. Svitli (bronzirani) —.80
2. Na debelem papirju z lepim oljnatim tiskom (brez teksta) 7.—

Spominal prvega sv. obhajila: —.80
1. Svitli (bronzirani) —.80
2. Črni 1.—
3. Pobarvani 2.50
4. Na navadnem papirju lepo pobarvani 3.60
5. Na čipkastem papirju z lepim bakroreznim tiskom 4.50
6. Na debelem papirju z lepim oljnatim tiskom 7.50
7. Ravno tiste na še lepšem papirju 8.—
8. Veča oblika za okvir 10.—
9. Lep ksilografični barvotisk: „Kristus s presveto hostijo“ po načrtu baroninje Oer, v veliki obliki za okvir 25.—

Molitve, ktere naj se z mašnikom vred opravljajo po vsaki tihl sv. maši 3.—
Kratke molitve in zdihljeji 3.—
Zaveza Marijine ljubezni ali velika bratovščina prečast. Device Marije 1.—
Sv. Ciril in Metod 1.50
Bratovščina naše ljube Gospé 3.—
Jezus! usmili se mene 1.50
Bratovščina sv. Dizma 3.—
Bratovščina presv. Sreca Jezusovega 1.50
Bratovščina sv. brezmadežnega Sreca Marijinega 1.50
Glej to Sree, ktero je ljudi tolikanj ljubilo! 4.—
Nadbratovščina Matere Božje Marije Tolažnice 1.50
Bratovščina Božjega Sreca Jezusovega 1.50
Apostolstvo molitve 1.50
Listek bratovščine živega rožnega venca 1 roža —.60
— 15 listov —.60

Razun tega imamo jako lepo, na kartonu v barvah tiskano podobo Jezusovega Sreca, z rinčico, da se lahko na steno obesi. Okoli Sreca je napis: „Stoji Sree Jezusovo je z menoj! — Pridi k nam tvoje kraljestvo!“ Spodaj: „Blagoslovil bom hiše, v kterih je podoba mojega sv. Sreca izpostavljena in čišena.“ Ta podoba je posebno ugodna za spominska darila in ji je cena (100 kom. za 1 gld.) jako nizka. (1)

Kupujte srečke pogrebne družva

„Marijine bratovščine“.

Društvo Marijine bratovščine v Ljubljani napravi

dobrodelno loterijo,

katero namen je

ustanova zavetišča „Marijinega doma“,

kjer bodo imeli ostareli in onemogli ter zapuščeni ljudje zavetišče in vso oskrbnost brezplačno.

Ta loterija je z odlokom vis. c. k. finančnega ministerstva dné 21. septembra 1885, št. 28.606 dovoljena. Osnovana je na podlagi 50.000 srečk po 50 krajcarjev, ki bodo zadele 2000 dragocenih in vsakemu koristnih dobítkov v skupni vrednosti 5000 goldinarjev. Vsaka pet in dvajseta srečka gotovo zadene.

Srečkanje bo v Ljubljani 1. decembra 1886 v pričo vladnega zastopnika.

Srečke imajo na prodaj: Na Poljanski cesti: trgovka Marija Ojstriš, na cesarja Jožega trgu: Urbasova trafikla; v Špitalskih ulicah: Majerjeva trafikla; na Mestnem trgu: trafikla Svatek, trgovec Turk in zlatar Šparovic; na Starem trgu: trgovca Blaznik in Ribič; na sv. Petra cesti: pri društvenem načelniku Regaliju, v brivnici Bukovnikovi in knjigovez Fr. Dežman; v Kolodvorskih ulicah: puškar Dimic; na Marijinem trgu: trgovec Bušar; v Slonovih ulicah: trafikla Prosenčeva; v Šelenburgovih ulicah: trafikla v Čitalnici; na Dunajski cesti: trafikla Bolé in Blaž ter trgovca s pohištvom Dogan; vrh tega mnogi poverjeniki družbe sv. Mohorja. (1)